

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta

LAUSUNTO

23.2.2026

HVK/2026/00183

Lausuntopyyntö VNS 7/2025 vp Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa
Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

Tekoälyn hyödyntämisen uhat ja mahdollisuudet informaatiovaikuttamiseen ja yhteiskunnan vakauteen liittyen

Huoltovarmuuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja on perehtynyt Lausuntopyyntöön tai sen taustalla olevaan materiaaliin. Huoltovarmuuskeskus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Tekoälyllä on monia myönteisiä vaikutuksia elinkeinoelämän toimintaan ja sitä kautta kansalliseen huoltovarmuuteen. Kolikon kääntöpuolena tekoäly tuo mukanaan myös uusia uhkia ja riippuvuuksia, joilla voi olla heikentävä vaikutus yhteiskunnan vakauteen. Tekoälyn keskeiset uhat liittyvät informaatiovaikuttamisen tehostumiseen ja skaalautumiseen, luottamuksen murenemiseen sekä näiden seurauksena yhteiskunnallisen vakauden heikkenemiseen. Digitalisaation myötä huoltovarmuus kytkeytyy yhä tiiviimmin informaatioympäristön vakauteen, luottamukseen, digitaalisiin järjestelmiin ja päätöksentekokykyyn, joissa tekoälyn rooli kasvaa jatkuvasti.

Tekoälyllä tuotettu ja levitetty sisältö on vakiintunut osaksi informaatiovirtoja, eikä sen hyödyntäminen edes koneellisin menetelmin enää edellytä erityistä taitoa tai osaamista. Kielimallien valta on kasvanut, ja niitä on todistettavasti saastutettu venäläisillä ja kiinalaisilla sisällöillä. Informaatiovaikuttaminen muuttuu tekoälyn kehityksen myötä yhä vaikeammin tunnistettavaksi. Kun informaatioympäristö kyllästetään tekoälyllä tuotetulla sisällöllä, yleisöjen suhtautuminen mediakritiikkiin saattaa heikentyä: yleisöt voivat joko sivuuttaa faktantarkastuksen ja kriittisen lukutavan tai ryhtyä epäilemään kaikkea, mikä altistaa informaatiovaikuttamiselle.

Venäjä ja Kiina harjoittavat järjestelmällistä informaatiovaikuttamista EU:ssa, ja EU on noussut sen ensisijaiseksi kohteeksi Yhdysvaltojen ohi. Vahingollisinta on vaalivaikuttaminen, jolla pyritään horjuttamaan väestön luottamusta ja pahimmillaan vääristämään vaalituloksia. Kun Ukrainaan jossain vaiheessa saadaan rauha, Venäjältä vapautuu informaatiovaikuttamisen resursseja muualle, mikä voi muuttaa vaikuttamisen kohteita, laajuutta ja syvyyttä Euroopassa. Kiinan pyrkimykset kasvattaa kansainvälistä vaikutusvaltaansa ovat jo nyt näkyneet

valtiollisen informaatiovaikuttamisen lisääntymisenä, ja Pohjoismaissa Ruotsi on ollut näkyvin kohde.

Yhteiskunnan jakolinjoja ja poliittisia ääripäitä voimistavat teemat pysyvät informaatiovaikuttamisen keskiössä, mikä polaroi väestöä ja vaikeuttaa selkeän tilannekuvan hahmottamista. Myös riippuvuus globaaleista digijäteistä ja tekoälyn palveluntarjoajista on noussut aiempaa vakavammaksi uhkaksi Yhdysvaltain hallinnon viimeaikaisten linjausten vuoksi. Hallituksen somealustoihin kohdistamaa vallankäyttöä on seurattava, erityisesti sitä, kuinka paljon yhtiöt joutuvat taipumaan hallinnon vaatimuksille. Järjestelmien häiriöt, katkokset tai geopolittinen ohjautuminen voivat heijastua suoraan kansalaisten arkeen, palveluiden toimivuuteen ja luottamukseen yhteiskunnan perusrakenteita kohtaan, muodostaen potentiaalisen vakausuhan, joka tulee sisällyttää osaksi yhteiskunnan kriisinsietokyvyn ja resilienssin ennakointia ja vahvistamista.

Botit ja tekoälyjärjestelmät alkavat yhä enemmän hämärtää todellisen ja keinoitekoisen rajoja. Tekoälymallit agentteineen voivat tuottaa itsenäistä tutkimusta, jota ihmisten ei ole mahdollista verifioida riittävän nopeasti. Tämä voi vahvistaa erilaisten vakaumusten ja ideologioiden kuppikuntia ja heikentää yhteiskunnallista vakautta, kun kansalaisten on vaikeampi arvioida tiedon luotettavuutta.

Tekoäly tehostaa myös kyberhyökkäyksiä, haavoittuvuuksien etsintää ja sosiaalista manipulointia. Nämä kehityskulut heikentävät digitaalista huoltovarmuutta ja voivat vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi sähkön- ja vedenjakeluun, maksujärjestelmiin, terveydenhuoltoon ja logistiikkaan. Suomen huoltovarmuus perustuu vahvasti viranomaisluottamukseen, yhteistoimintaan ja vapaaehtoisuuteen, ja tekoälyavusteinen disinformaatio voi murentaa tätä sosiaalista pääomaa. Lisäksi tekoäly mahdollistaa väärin signaalien tuottamisen ja informaation saastuttamisen, mikä voi heikentää viranomaisten tilannekuvaa ja johtaa virheellisiin tai viivästyneisiin toimenpiteisiin.

Tekoäly tarjoaa myös mahdollisuuksia yhteiskunnan vakauden ja huoltovarmuuden vahvistamiseen. Se voi tehostaa informaatioresilienssiä, esimerkiksi reaaliaikaisen disinformaation tunnistamisen, vaikuttamisoperaatioiden varhaisen havaitsemisen ja informaatiotilannekuvan rakentamisen avulla. Vaikka tekoäly tehostaa informaatiovaikuttamista, sen avulla voidaan myös ennakoida ja ehkäistä kriisejä, tehostaa kyberturvallisuutta, valvoa sähkö- ja vesijärjestelmiä, turvata sairaalajärjestelmiä sekä ohjata logistiikan prosesseja.

Yhteiskunnan vakauden varmistamiseksi Suomessa tulisi käynnistää seuraavat toimenpiteet:

1. Suomeen tulisi laatia informaatiopuolustuksen strategia ja sille nimetty vastuuviranomainen. Vihamielisen valtiollisen informaatiovaikuttamisen torjunta edellyttää myös ajantasaista lainsäädäntöä. Nyt kokonaisnäkemys puuttuu ja sen seurauksena myös koordinoitujen vastatoimien.

2. Medialukutaitoa tulee kehittää läpi yhteiskunnan niin, että tekoälyn käyttäjät osaavat suhteuttaa tekoälyltä saamaansa tietoa tosielämään. Käyttäjät ymmärtävät algoritmien toimintalogiikkaa, sekä kielimallien erehtyväisyyttä.

3. Lisäksi Euroopan unionin tulisi edellyttää läpinäkyvämmät lähdeviitteet tekoälyvastauksiin. Tekoäly-yritykset tulee velvoittaa kertomaan avoimemmin, miten kielimalli on päätynyt tiettyyn johtopäätökseen ja minkälaisia tietolähteitä se on prosessin aikana hyödyntänyt.

Tekoäly vaikuttaa huoltovarmuuteen ja yhteiskunnan vakauteen ennen kaikkea informaatioympäristön, luottamuksen ja digitaalisen toimintakyvyn kautta. Se tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia ennakointiin, resilienssin vahvistamiseen ja kriisien hallintaan, mutta luo samanaikaisesti uusia uhkia, haavoittuvuuksia ja riippuvuuksia, jotka voivat kärjistää vastakkainasettelua ja heikentää yhteiskunnallista koheesiota. Näin ollen tekoäly tulee tunnistaa sekä strategiseksi resurssiksi että potentiaaliseksi vakausuhkaksi, ja sen hallinta tulee sisällyttää osaksi huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden ennakointia ja varautumista.

Lisätiedot Lisätietoja antaa johtava varautumisasiantuntija Juha Ilkka (juha.ilkka@nesa.fi, 0295 051 006).

Johtava Juha Ilkka
varautumisasiantuntija

Liitteet Napsauta ja kirjoita tähän

Jakelu Tulevaisuusvaliokunta

Tiedoksi Operatiivinen osasto, Jaakko Pekki
Operatiivinen osasto, Jarna Hartikainen